

Positionering – Stages na de studie / werkervaringsplekken – FNV Jong

09-02-17

Aanleiding

FNV Jong is sinds 2015 bezig met het in kaart brengen en het verhelpen van de problematiek rondom stages na de studie, ook vaak werkervaringsplekken genoemd. In juni 2015 kreeg FNV Jong opvallend veel meldingen van leden en niet leden van de jongerenbond die afgestudeerd waren, maar stage liepen bij een organisatie, daar productief werk deden, maar daar nauwelijks of niet voor betaald werden, altijd onder het minimumloon. FNV Jong deelde de verontwaardiging van de melders en besloot hierop een meldpunt op te richten, het *Meldpunt Stagemisbruik*, om een beter beeld te krijgen van de problematiek rondom stages na de studie. Hierop zijn tot op heden meer dan 500 meldingen binnengekomen. De meldingen waaieren uit over vele sectoren, maar de grootste groepen melders centreren zich in de *psychologie, orthopedagogiek, architectuur en communicatie/marketing*. Daarnaast zien wij meldingen uit de *overheid, journalistiek, techniek en human resource*. Wij zijn ervan overtuigd dat dit maar het topje van de ijsberg is, want meerdere melders hebben aangegeven dat zij met meerdere stagiairs werken, maar dat de meesten niet durven te melden omdat zij bang zijn hun toekomst te saboteren als hun melding op de een of andere manier naar buiten zou komen. FNV Jong vindt dat als de afgestudeerde de benodigde vooropleiding heeft, hij/zij aan de slag zou moeten kunnen op een startersfunctie mét een passend salaris en dus niet ingezet mag worden voor vergelijkbaar werk als stagiair.

Zijn stages na afstuderen echte stages of werkervaringsplaatsen?

Uiteraard zijn er zowel *positieve* als *negatieve* voorbeelden te noemen van ervaringen met stages na de studie. Beginnend bij het *positieve* krijgen wij inderdaad ook van jongeren te horen dat zij veel geleerd hebben van een stage na afstuderen en dat de stage ze voor hun gevoel beter heeft voorbereid op een toekomstige baan. Ook zijn er jongeren die de ervaring gebruiken om een studiekeuze of carrièreswitch te maken. Een aantal jongeren heeft aangegeven dat zij dankzij hun werkervaringsplek een baan hebben gevonden bij het bedrijf waar zij stage hebben gelopen.

Waar wij ons echter zorgen over maken is dat het erop lijkt dat werkgevers de stage na de studie gebruiken als verlengde proefperiode. Het eerder genoemde leeraspect, dat een jongere veel kan leren op een werkervaringsplek is begrijpelijk, maar leren kan natuurlijk ook in een startersfunctie waar je voor betaald wordt, daar is immers een startersfunctie voor ingericht. Als de opleiding de jongere onvoldoende heeft voorbereid op de praktijk is dat een probleem dat in die betreffende opleiding opgelost moet worden, maar is daarmee geen excuus om de jongere in financiële problemen te brengen door de on(der)betalde stage na afstuderen. Er zijn genoeg bedrijven die hun medewerkers '*on the job*' opleiden, waarbij de medewerkers wel een inkomen hebben. Wij zullen dus eerder voorstander zijn van betere scholingsmogelijkheden voor werkenden, dan voor on(der)betalde werkervaringsplekken.

In de meeste gevallen die wij hebben gezien in ons meldpunt waren de werkervaringsplaatsen verkapte werkplekken, soms zelfs functies die vroeger betaald waren, maar nu vervangen worden door stages, waar jongeren productief werk deden zonder daar voor betaald te krijgen. Wij hebben zelfs gesproken met melders die ons vertelden dat zij medewerkers zelfs in moesten werken terwijl zij stage liepen.

Wederom, er zijn stages na de studie waar niet de focus ligt op productie, maar op leren. Mét begeleiding. Alleen zelfs in deze gevallen wordt er een splitsing gemaakt tussen de mensen die het zich wel financieel kunnen permitteren om onbetaald stage te lopen na afstuderen, en degenen die dat niet kunnen vanwege beperkte financiële middelen. Dit lijkt ons een oneerlijke splitsing en draagt bij aan de al grote kloven tussen arm en rijk die wij zien in onze maatschappij.

Is er sprake van arbeidsovereenkomsten, maar dan zonder salaris?

Wij zien dat er meestal een '*stagecontract*' wordt afgesloten met afgestudeerden, die niet te onderscheiden is van een contract van een stagiair die nog studeert. Daarnaast zien wij dat jongeren 30-40 uur werken zonder daar betaling voor te krijgen. Ze krijgen dezelfde verantwoordelijkheden als reguliere werknemers, en worden afgerekend op fouten of het niet halen van een productienorm, zonder daar betaald voor te krijgen.

Welke mogelijke oplossingen zijn er?

Uiteraard zien wij niet alleen problemen, maar ook zeker oplossingen. Zo stellen wij voor om meer in te zetten op proactief handhaven op misbruik, dus directe controles bij de organisaties waar de meeste meldingen vandaan komen. Op dit moment ligt de drempel om melding te doen van misbruik

voor een jongere veel te hoog, omdat veel jongeren bang zijn om door het doen van een melding hun kansen op een baan te saboteren.

Het moge duidelijk zijn, werkgevers willen graag afgestudeerde jongeren voor zich inzetten, maar maken betaling hierin optioneel. Wij vragen de politiek om hier strakkere beperkingen voor in te stellen, zodat als een werkgever een afgestudeerde voor zich wil laten werken, de werkgever de afgestudeerde een eerlijk loon moet betalen, conform de cao en wet minimumloon. Stages zijn nuttig, maar moeten tijdens de studie worden gefaciliteerd. Waar die stages niet worden gefaciliteerd is volgens ons concrete ruimte voor verbetering. Daarnaast hoort er bij een stage tijdens een studie een controlemechanisme vanuit de opleiding op de kwaliteit van de stage te zijn, na het afronden van een opleiding is dat niet het geval en staat de afgestudeerde er vaak alleen voor.

Hoe kijkt FNV Jong aan tegen stagemisbruik? In hoeverre hebben zij daarmee te maken en bestrijden zij het fenomeen actief?

Zoals gezegd hebben wij dus een Meldpunt Stagemisbruik waar wij honderden meldingen op (hebben) ontvangen en waarin wij zo veel mogelijk jongeren adviseren over hun rechten en plichten. Een aantal meldingen hebben wij doorgezet naar de Inspectie SZW zodat zij verder kunnen gaan met de aanpak. Maar het punt blijft, hoe goed wij jongeren ook voorlichten en adviseren, het blijft pleisters plakken. Eigenlijk zou het helemaal niet zo ver moeten komen dat een jongere onbetaald productief werk doet, en dat een werkgever daar werkervaringsplekken voor aanbiedt. Wij zouden daarom graag zien dat er meer wordt ingezet op de controle op vacatures die afgestudeerde stagiairs vragen voor productief werk, want anders blijft het voor ons dweilen met de kraan open. Dagelijks zien wij vacatures online komen waar actief wordt gevraagd naar afgestudeerde stagiairs die voor 30-40 uur per week inzetbaar moeten zijn en grote verantwoordelijkheden krijgen. Als daar geen inkomen tegenover staat, hoe moeten die jongeren dan rondkomen? Het wordt dan geheel aan het toeval overgelaten dat de jongere (vaak dankzij ouders die dat kunnen betalen) beschikking heeft tot geld om de stage onbetaald of voor een schamel loontje te lopen. Zoals ook zichtbaar was in de afleveringen van *de Monitor* over werkervaringsplekken zorgt deze splitsing tussen mensen ook voor verdringing, want om rond te kunnen komen gaat men vaak onder zijn/haar niveau werken, wat mensen van dat niveau verdringt.

Voor vragen/opmerkingen over dit stuk of ons Meldpunt Stagemisbruik mag u mailen naar meldpunt@fnvjong.nl

Voor andere vragen aan FNV Jong over onze ervaringen met werkervaringsplekken mag u ook mailen naar kristina.vandermolen@fnvjong.nl (Kristina van der Molen, voorzitter van FNV Jong)